1. 8. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K právním účinkům doručení dokumentu orgánem veřejné moci v rozporu se zákonem

Orgány veřejné moci při své činnosti zasílají dnes a denně fyzickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám i právnickým osobám velké množství písemností, přičemž forma a bližší podmínky tohoto doručování jsou podrobněji upraveny v nejrůznějších právních předpisech.

ZRŮSTEK LŮDL a partneři
advokátní kancelář
law office
Rechtsanwaltskanzlei
cabinet d'avocats

S počátkem existence datových schránek bylo jako prioritní stanoveno doručování dokumentů orgánů veřejné moci právě jejich prostřednictvím, a to zákonem 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, jenž definuje **datovou schránku** v ust. § 2 odst. 1 jako *„elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci, dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob*".

Ust. § 17 tohoto zákona pak již obsahuje konkrétní pravidla pro doručování dokumentů orgánů veřejné moci osobám uvedeným shora prostřednictvím datové schránky, kdy tento způsob doručování musí umožňovat povaha dokumentu, adresát dokumentu musí mít zpřístupněnu svou datovou schránku a dokument není nedoručován veřejnou vyhláškou nebo na místě. Věta poslední odst. 2 zmiňovaného ustanovení pak výslovně uvádí, že *„doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí*". Doručování prostřednictvím datových schránek tak má za splnění výše uvedených podmínek (a pokud není stanoveno pořadí způsobů doručování přímo v jiném právním předpise) **přednost před jinými způsoby doručování**. Shodné pravidlo pak obsahuje např. ust. § 45 zákona 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, či ust. § 19 odst. 1 zákona 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘ"), kdy poslední z uvedených ustanovení zakotvuje povinnost správního orgánu doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky a až v případě, kdy takto nelze písemnost doručit, umožňuje v odst. 2 její doručení též prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Dokument je následně **doručen** okamžikem, kdy se osoba, jež má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, do datové schránky přihlásí. Pokud se pak tato osoba do datové schránky nepřihlásí ve lhůtě 10 dnů ode dne dodání dokumentu do datové schránky, nastává (s výjimkou vyloučení náhradního doručení dle jiných právních předpisů) **fikce doručení** posledním dnem této lhůty. Za splnění podmínek stanovených jinými předpisy, např. z důvodu dočasné nepřítomnosti či z jiného jí nezaviněného vážného důvodu, pak může osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, žádat o určení neúčinnosti výše popsaného fiktivního doručení.

Co však nastává, pokud orgán veřejné moci svou zákonnou povinnost zcela ignoruje a doručí adresátovi dokument způsobem jiným i přesto, že má tento zřízenu datovou schránku? Má tento jiný způsob doručení právní účinky? Nebo se jedná o úkon, jehož účinnost lze adresátem napadnout?

Touto otázkou se měly české soudy možnost již několikrát zabývat a vyjádřit se k ní, neboť se v praxi zcela logicky objevily spory o platnost takového doručení. V březnu 2009 vydal **Nejvyšší správní soud** pod **č.j. 1 Afs 148/2008 - 73** rozsudek, v němž odkázal na jiné své rozhodnutí z února 2008, **č.j. 1 Afs 86/2007 – 35**, jenž se zabývalo obecnými východisky, k nimž je nutno přihlížet při interpretaci i aplikaci norem upravujících doručování úředních písemností, a to v řízeních soudních, správních, ale i daňových. Orgány aplikující právo musí dle tohoto rozhodnutí při své činnosti postupovat tak, aby *„interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality*“ (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 8. 2005, **č.j. 2 Afs 202/2004 – 43**). Na jedné straně je tedy nutné trvat na řádném doručování tak, aby účastníci řízení nebyli dotčeni na svých právech, na straně druhé však nelze akceptovat přílišný formalismus a účelovou interpretaci těchto předpisů. Stát se má tedy snažit o efektivní doručení písemnosti účastníku tak, aby se tento včas dozvěděl o probíhajícím řízení či o potřebě učinit nějaký úkon. **Řádným doručením se tedy v praxi rozumí zaslání či odevzdání písemnosti tomu, komu je určena, a existence důkazu o tom, že daná osoba předmětnou písemnost převzala**. Soud v tomto rozhodnutí výslovně uvádí, že *„**je-li adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat, rozhodující je, zda se daná písemnost dostala do rukou adresáta***“. Jak soud dále rozvádí, rozhodující je též následné chování adresáta písemnosti a pokud tento na písemnost reaguje, je zjevné, že se s touto fakticky seznámil. V neposlední řadě je podstatné též to, zda adresát písemnosti (účelově) namítá pouze formální vady doručení, tedy rozpor s příslušnými předpisy, či nemožnost seznámit se s obsahem předmětné písemnosti.

V prosinci roku 2010 pak vydal Nejvyšší správní soud pod **č.j. 1 As 90/2010 – 95** obdobné rozhodnutí, v němž uvedl, že to, že adresát písemnosti zřejmě nestojí o její doručování do své datové schránky, když při jednání před orgánem veřejné moci uvede jinou adresu pro doručování písemností, je sice též relevantní skutečností, avšak důležitější a rozhodující je skutečnost, že adresát *„dostal napadené rozhodnutí do své dispozice jiným a nezpochybnitelným způsobem, takže z materiálního hlediska nebyl zkrácen na svých právech. Úvahy o důsledcích nevyzvednutí si rozhodnutí jsou proto liché*“. Nejvyšší správní soud v daném případě zkoumal, zda procesní pochybení mohlo mít vliv na zákonnost vydaných rozhodnutí, resp. na platnost jejich doručení. V tomto ohledu považoval soud za významnou tu skutečnost, že *„předmětná rozhodnutí byla obecnému zmocněnci adresáta doručena jiným nezpochybnitelným způsobem (prostřednictvím provozovatele poštovních služeb), on se s jejich obsahem seznámil a následně proti rozhodnutí podal včas správní žalobu. Materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti, tak byla naplněna. Uvedené pochybení proto nemůže mít vliv na platnost doručení ani na zákonnost vydaných rozhodnutí*“. Nejvyšší správní soud v neposlední řadě poukázal též na existující judikaturu prvorepublikového Nejvyššího správního soudu ze září roku 1919 (**Boh. A 171/1919**), z níž rovněž vyplývá právní závěr, že *„**podal-li účastník z rozhodnutí v čas stížnost ve věci samé, jest nepřípustnou výtka, že mu rozhodnutí to nebylo řádně doručeno***“.

Nejvyšší správní soud se dále v červnu roku 2011 vyjádřil k případu, kdy bylo adresátu doručováno dvakrát – poprvé prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a podruhé, o dva dny později, do datové schránky. Adresát pak bral za rozhodné pro běh lhůty k podání žaloby až datum doručení do své datové schránky. Ve věci rozhodl nejprve **Krajský soud v Hradci Králové**, kdy podanou žalobu usnesením ze dne 30.12.2010, **č.j. 52 A 56/2010 - 38**, pro opožděnost odmítl. V tomto svém rozhodnutí konstatoval, že byl v daném případě zvolen sice nesprávný úřední postup, ovšem *„pokud **při prvním doručení došlo k převzetí zásilky, z platné právní úpravy nevyplývá neúčinnost***

takového doručení. Opačný výklad, podle kterého by bylo možné přihlédnout pouze k doručení do datové schránky, by byl *dle krajského soudu* ***formalistický****. Rozhodné bylo, že na základě doručení prostřednictvím provozovatele poštovních služeb se adresát s předmětnou písemností prokazatelně seznámil*". Krajský soud odkázal též na **Závěr č. 86 ze zasedání Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 12. 2009,** kde se uvádí, že ve smyslu § 19 správního řádu **nemůže nesprávné doručování poštou vést k uplatnění fikce doručení**. Zde by totiž nezákonnost postupu správního orgánu měla negativní dopad na právní postavení adresáta. V posuzované věci však adresát písemnost převzal, měl reálnou možnost seznámit se s jejím obsahem, a proto podle krajského soudu nastaly účinky doručení již tímto převzetím, nikoliv až dnem doručení písemnosti do datové schránky. **Nejvyšší správní soud** pak ve svém rozhodnutí, **č.j. 8 As 31/2011 – 88**, v podstatě zopakoval argumentaci soudu krajského, uznal, že došlo k pochybení v doručování, avšak toto dle jeho názoru nemělo vliv na jeho účinnost, a ve zbytku odkázal na svou nahoře citovanou judikaturu.

Nezbývá než shrnout, že subjekty práva musí mít neustále na paměti prastarou zásadu „**vigilantibus iura**" a tedy dbát na to, aby si zachovaly svá práva a plnily včas své povinnosti. Souhlasíme s výše uvedenou argumentací Nejvyššího správního soudu, neboť přílišný formalismus zde zcela jistě není na místě, nicméně poněkud nešťastnou shledáváme nedostatečnou zákonnou úpravu postupu orgánů veřejné moci při doručování, zejména z důvodu absence jakékoli sankce při nerespektování příslušných zákonných ustanovení z jejich strany. Adresáti jejich písemností proto musí být předvídaví, počítat i s případným nezákonným a nesprávným úředním postupem a při převzetí písemnosti doručené v rozporu se zákonem i s tím, že následně nebudou moci namítat neúčinnost takového doručení.

Mgr. Tomáš Vašíček,
advokát

Mgr. Petra Dostálová,
advokátní koncipientka

Advokátní kancelář Zrůstek, Lůdl a partneři v.o.s.

Doudlebská 1699/5

140 00 Praha 4 - Pankrác

Tel.: + 420 210 051 143
e-mail: praha@akpzl.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nenápadná novela SŘS s velkým potenciálem: urychlí změny ve správním soudnictví výstavbu?
- Jedno užívání, dvě platby: Neudržitelnost souběžného zpoplatnění nájmu a poplatku za užívání veřejného prostranství
- Zákon o přístupnosti
- Nejvyšší soud k zásadě reformationis in peius v insolvenčním řízení
- Spolehlivost osoby v civilním letectví
- Nový zákon o lobbyingu: Konec tajných jednání za zavřenými dveřmi
- Dálnice D49: Když (ne)zákonné stavební řízení zastaví skoro hotovou dálnici. Dálnice, která (ne)jede
- Veřejně přístupná účelová komunikace a její znaky
- Nařízení odstranění černé stavby aneb Když výjimka potvrzuje pravidlo
- Zákaz změny k horšímu (reformace in peius) se neuplatní u nákladových výroků
- Outsourcing ICT služeb dle nařízení DORA